

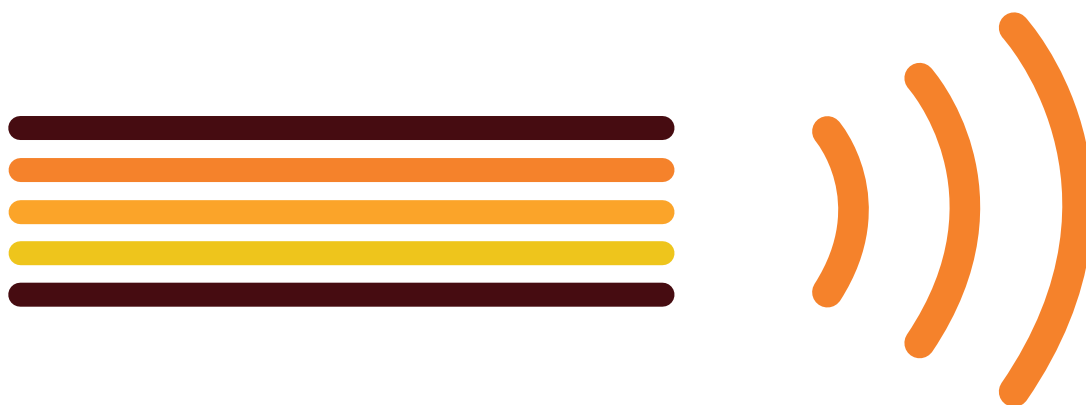
Maite Comalat
comalat@ub.edu
Universitat de Barcelona

Eulàlia Espinàs
eulalia.espinas@cobdc.org
Gestió de biblioteques públiques i centres culturals

LES BIBLIOTHEQUES PÚBLIQUES A CATALUNYA (2012-2013)

LAS BIBLIOTECAS PÚBLICAS EN CATALUÑA (2012-2013)

CATALAN PUBLIC LIBRARIES (2012-2013)

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

El capítol recull allò que ha passat de més rellevant en l'àmbit de les biblioteques públiques de Catalunya en el bienni 2012-2013: dades estadístiques, projectes i experiències innovadors, publicacions i articles, jornades i congressos, grups de treball, etc., amb la voluntat de presentar un estat de la qüestió i alhora fer una anàlisi que permeti detectar l'evolució de les biblioteques en el seu conjunt i també oferir recursos i referències als professionals. Destaca especialment l'augment de la presència a les xarxes socials de les biblioteques i les iniciatives orientades a la millora dels serveis en línia per als usuaris, al mateix temps que disminueixen les publicacions i articles, les ponències a congressos i, sobretot, els plans estratègics i els projectes consolidats.

El capítulo recoge lo más destacado que ha sucedido en el ámbito de las bibliotecas públicas de Cataluña en el bienio 2012-2013: datos estadísticos, proyectos y experiencias innovadores, publicaciones y artículos, jornadas y congresos, grupos de trabajo, etc., con la voluntad de presentar un estado de la cuestión y al mismo tiempo hacer un análisis que permita detectar la evolución de las bibliotecas en su conjunto y también ofrecer recursos y referencias a los profesionales. Destaca especialmente el aumento de la presencia en las redes sociales de las bibliotecas y las iniciativas orientadas a la mejora de los servicios en línea para los usuarios, al mismo tiempo que disminuyen las publicaciones y artículos, las ponencias en congresos y, sobre todo, los planes estratégicos y los proyectos consolidados.

The chapter deals with the most significant events in the area of Catalan public libraries during the biennium 2012-2013: statistics, projects and innovative experiences, publications and articles, seminars and conferences, working groups, etc., with the aim of presenting a state of the art and, at the same time, an analysis of the evolution of libraries as a whole, which can serve as a resource and reference for professionals. Of special significance is the increased presence of libraries in the social networks together with initiatives designed to improve online services for users, while at the same time a decrease was observed in publications and articles, conference papers and, most notably, strategic plans and consolidated projects.

PARAULES CLAU:

Biblioteques públiques catalanes, Xarxes de biblioteques

PALABRAS CLAVE:

Bibliotecas públicas catalanas, Redes de bibliotecas

KEYWORDS:

Catalan public libraries, Library networks

REBUT

17/11/2014

ACEPTAT

28/11/2014

1 INTRODUCCIÓ

El capítol reuneix, de forma sistematitzada, tot allò que ha passat de rellevant relacionat amb les biblioteques públiques a Catalunya durant els anys 2012-2013. Cada apartat recull allò més destacat, acompanyat d'una visió analítica i complementat amb la relació de referències a les quals recórrer si es vol ampliar la informació, la majoria localitzables en línia.

2 ACTUACIONS INSTITUCIONALS I PRIVADES, ESTRUCTURALS O D'ABAST MUNICIPAL, REGIONAL O NACIONAL

2.1 Plans

En el bienni 2012-2013 no s'han endegat tants plans de biblioteca com en biennis anteriors.

A banda dels plans que hagin pogut fer determinades biblioteques, en destaquem principalment dos de generals a escala de Catalunya:

- Les Bases del Pla de biblioteques de Catalunya (<http://www.cobdc.net/13JCD/wp-content/uploads/materials/fenoll-carme.pdf>) es van presentar el novembre de 2012 i s'hi exposava el Pla amb l'horitzó de l'any 2014. El document plantejava com a objectius principals promoure la coordinació interadministrativa per fer efectiu un veritable sistema únic bibliotecari; actualitzar els sistemes de suport i cooperació a les biblioteques per evitar la duplicitat de recursos, serveis i accions promocionals de les biblioteques i, alhora, garantir unes col·leccions i serveis més eficients gràcies a la coordinació més gran dels serveis tècnics; unificar els catàlegs de lectura pública; accedir al préstec interbibliotecari en un termini màxim de setanta-dues hores a tot el territori, i redactar un reglament bàsic únic per a totes les biblioteques amb uns professionals més motivats i amb més coneixements de prescripció cultural.
- El Pla nacional de lectura (2012-2016) Impuls de la Lectura: 100 % Lectors (<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/ICIC/Documents/Arxiu%20ICIC/Dossier%20de%20premsa%20Pla%20Foment%20Lectura.pdf>), que va aprovar el desembre de 2011 el Govern de la Generalitat. Impulsat pel Departament de

Cultura, el Pla tenia com a objectiu vertebrar els esforços dels diferents sectors i àmbits de la societat catalana orientant-los cap a l'augment dels hàbits lectors dels ciutadans per incrementar l'accés al coneixement i el capital cultural i humà del país. Un dels eixos del Pla l'entronca directament amb les biblioteques públiques i es proposa crear un espai multiplataforma de comunicació per captar lectors, amb l'objectiu d'aconseguir incrementar els lectors que llegeixen llibres procedents de les biblioteques del 8,2 % actual al 12 %, i reforçar l'activitat dels clubs de lectura amb trobades dels clubs i amb formació dels seus coordinadors.

D'altra banda, aquests dos anys s'ha desenvolupat un pla i una llei que afecten, o afectaran, d'una manera o altra, les biblioteques públiques espanyoles.

- I Plan estratégico del Consejo de Cooperación Bibliotecaria: 2013-2015 (<http://www.mcu.es/bibliotecas/docs/MC/ConsejoCb/pleno/PlanEstrategicoCCBweb.pdf>), aprovat pel Consejo de Cooperación Bibliotecaria el febrer de 2013, que estableix els objectius i les línies estratègiques, a partir dels quals es concreten els projectes de treball per al 2013: elaborar un estudi de l'impacte econòmic de les biblioteques a la societat, editat el gener de 2014 (<http://goo.gl/JDALvx>); fer un estudi de prospectiva sobre la biblioteca en el nou entorn informacional i social, editat el desembre de 2013 (http://travesia.mcu.es/portallnb/jspui/bitstream/10421/7460/1/Estudio_prospectiva_2020.pdf), i definir un model sostenible de préstec de llibres electrònics a les biblioteques amb la participació de tots els sectors implicats.
- La Ley de transparencia, acceso a la información y buen gobierno (http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/BOCG/A/BOCG-10-A-19-8.PDF), aprovada el novembre de 2013 i que ha generat molta controvèrsia entre el sector professional bibliotecari. Seixanta-vuit entitats reunides sota el nom Coalición Pro Acceso han treballat durant vuit anys per garantir el dret d'accés a la informació dels ciutadans i s'han mostrat molt crítics envers la llei aprovada, ja que no garanteix els deu principis bàsics pels quals, segons ells, hauria de vetllar (http://www.access-info.org/documents/Coalicin_Pro_Acceso/10_pp_vs_anteproyecto_PSOE.pdf). Amb relació als serveis públics, entre els quals es trobarien les biblioteques, destaquen: "Las entidades

públicas, a iniciativa propia, deben poner a disposición del público información básica y esencial sin que sea necesario realizar una solicitud”.

2.2 Equipaments, accions i serveis

El nombre d'equipaments inaugurats o trasllats ha disminuït aquests dos anys respecte de l'activitat dels anys anteriors. Malgrat tot, l'any 2013 el nombre d'equipaments que van suposar un nou servei en municipis on no n'hi havia va augmentar respecte a l'any anterior.

- **Any 2012:** s'obren sis biblioteques de les quals dues suposen un nou servei (a les ciutats de Barcelona i Manresa) i quatre el trasllat o la reobertura d'un equipament ja existent: tres a Barcelona, dues a la província de Girona i una a Lleida.
- **Any 2013:** el nombre s'incrementa i es fan catorze intervencions, set de les quals impliquen un nou servei (quatre a Barcelona, una a Girona, una a Lleida i una a les Terres de l'Ebre) i les altres set són el resultat de la inauguració d'una nova seu (tres a Lleida, dues a Barcelona i dues a Girona).

Cal destacar que algunes d'aquestes biblioteques incorporen, entre altres novetats, el servei d'autoprèstec, un pas endavant en l'oferta de serveis amb l'objectiu d'afavorir l'autonomia dels usuaris i, també, de reduir les tasques rutinàries del personal perquè es pugui treballar en serveis amb més valor afegit.

Durant els anys 2012 i 2013, a més, s'han continuat les obres de la nova Biblioteca Pública de Girona, un projecte dels arquitectes Lluís Moran, Sebastián Guerrico i Mario Corea, la inauguració de la qual està prevista per a final de l'any 2014. Malauradament, i en contraposició, no hem vist avançar les obres de la Biblioteca Provincial de Barcelona, tot i que el projecte de Nitidus arquitectes, encapçalat per Josep M. Miró, es va presentar el 28 de setembre de 2010.

Durant aquests dos anys s'han celebrat també alguns aniversaris d'equipaments prou significatius. La Biblioteca Municipal Isidor Cònsul de Bellpuig ha commemorat el 50è aniversari creant una nova secció d'audiovisuals i remodelant els espais de la primera planta (26/10/2013). El Bibliobús Pere Quart, que dona

servei als municipis de les comarques del Pallars Jussà, Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça, l'any 2013 ha celebrat el trentè aniversari. I, finalment, diverses biblioteques han festejat els seus aniversaris en números rodons, com ara les biblioteques de Sant Feliu de Llobregat, de Sant Cugat del Vallès i la Maria Aurèlia Capmany de Sant Boi de Llobregat, el vintè aniversari, i la Comarcal de Blanes, la de l'Ametlla del Vallès i la de la Roca del Vallès, el desè.

Però no només es renoven i amplien els equipaments. L'esforç per millorar els serveis i adaptar-los a les necessitats dels usuaris és notori. Ho posen en evidència les diverses iniciatives impulsades:

- **La Biblioteca Virtual.** La Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) de Barcelona la posa en marxa a final de l'any 2012. Aplega la informació i els serveis de les biblioteques i els bibliobusos de la província de Barcelona perquè els ciutadans puguin accedir-hi les vint-i-quatre hores del dia i els tres-cents seixanta-cinc dies de l'any.
- **Servei Pregunta a la Biblioteca.** Servei de referència virtual de la Xarxa de Biblioteques Municipals.

- **Servei de descàrrega d'audiollibres i servei de préstec de lectors electrònics.** El gener de 2012 l'XBM va iniciar el préstec de lectors de llibres electrònics, uns de consultables només a les biblioteques i els altres amb opció de préstec.

En el marc de les activitats, les accions de caràcter general i que han tingut un gran ressò entre els usuaris i el públic han estat:

- La Revetlla de Sant Jordi, iniciativa engegada pel Servei de Biblioteques de la Generalitat per primera vegada l'any 2013, i plantejada com «la festa» de les biblioteques públiques de Catalunya.

- I durant l'estiu del 2013 es va engegar el projecte Música i Punt que, a través de vuit punts de llibre, proposen lectures per a l'estiu. Cada llibre inclou un codi QR que l'enllaça amb la música en la qual s'han inspirat.

Altres accions han tingut un caràcter més promocional. És el cas de la Carta als Reis @ les Biblioteques, una carta als Reis Mags en català, il·lustrada per Oriol Malet, que reserva un espai perquè els nens puguin demanar llibres als Reis. El sobre, de format digital, es va distribuir acompanyat de *Quins llibres infantils i juvenils recomanem aquest Nadal 2013?*, una tria recomanada per diversos experts (membres del Grup Bib.botó del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya i Bestiari, grup de llibreries independents).

Les propostes iniciades posen en evidència, per una banda, la millora de l'oferta de serveis en línia i, per l'altra, l'interès per fer més visibles les biblioteques a través d'accions i campanyes conjuntes entre biblioteques i de les biblioteques amb altres agents culturals. En són mostra també els nous projectes de col·laboració de les biblioteques amb institucions d'àmbits ben diversos, entre els quals destaquen:

- **Biblioteques amb DO.** Nascut l'any 2013 impulsat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, és un projecte que marida lletres i vi, amb l'objectiu de donar a conèixer les biblioteques i la cultura vitivinícola.
- **Projecte 10x10: trobades dels editors amb els bibliotecaris.** També impulsat pel Departament com a prova pilot l'any 2012, se n'ha fet una nova edició a la tardor del 2013. El Projecte pretén que els editors puguin presentar directament les línies literàries al col·lectiu de professionals que treballen a les biblioteques públiques a través de diferents trobades a les ciutats de Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona i Tortosa.
- **Fem Memòria o l'Ofici del meu avi.** A final de 2013 la Biblioteca de Catalunya presenta el projecte que, basat en el *crowdsourcing*, es proposa recollir i documentar el patrimoni familiar i crear una memòria col·lectiva i compartida a partir de la recuperació de testimonis orals i escrits, els quals es digitalitzaran i mostraran en

línia per Internet. Per desenvolupar-lo, es té en compte la complicitat de les biblioteques públiques i els arxius, principals agents de proximitat amb els ciutadans que hi poden participar.

- **Viquipèdia.** En el marc de les línies de col·laboració obertes per *Viquipèdia* amb el moviment GLAM-WIKI (Galleries, Libraries, Archives and Museums) l'any 2012 ha marcat l'inici de la participació de les biblioteques públiques de Catalunya, concretat en dos eixos de treball: la difusió de la *Viquipèdia* a les biblioteques i la incorporació de nous continguts relatius a biblioteques (articles, imatges, textos literaris lliures de drets) a l'enciclopèdia digital.
- **Espais Escrits.** En la línia de promoció de la literatura, durant l'any 2013 el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i l'associació Espais Escrits han col·laborat en un projecte conjunt per fer més presents els clàssics literaris catalans en l'agenda d'activitats de les biblioteques públiques i els seus clubs de lectura a través de rutes literàries que s'ofereixen als seus usuaris (www.espaisescrits.cat).

D'altra banda, s'han signat convenis de col·laboració per impulsar activitats a les biblioteques o entre els seus usuaris. En són un exemple el conveni signat l'any 2012 entre el Departament de Cultura i l'Institut Català de les Dones (ICD) per promoure l'organització d'exposicions de l'ICD, activitats de foment de la lectura o conferències a les biblioteques públiques, o l'oferta als usuaris d'entrades combinades de conferències i exposicions al CCCB, amb motiu de l'exposició «Pasolini Roma», o la campanya [ED+C] El dia més curt de final de 2013. En aquesta línia, l'any 2012 es va iniciar el cicle «Biblioteques i cinema», que va tenir una segona edició l'any 2013 i que ofereix un seguit de pel·lícules on les biblioteques tenen un cert protagonisme.

Els clubs de lectura han estat sovint l'entorn a través del qual s'han canalitzat moltes de les propostes de col·laboració i, sobretot, de participació. Mostra de la força que ha anat prenent aquesta activitat és que s'ha convertit en vertebradora dels usuaris més actius i implicats amb les biblioteques. Quatre exemples de caràcter ben divers que s'han iniciat durant el bienni 2012-2013 són:

- **Projecte Llegir el Teatre.** Cicle de clubs de lectura sobre textos teatrals d'obres que s'han programat al Teatre

Nacional de Catalunya (TNC) durant la temporada 2013-2014. El TNC ha ofert formació als conductors dels clubs de lectura i també avantatges per als membres dels clubs, com ara descomptes en entrades de la seva programació.

- **Projecte Públics BIB.** Fet de forma experimental amb els membres del club de lectura de la Biblioteca Frederic Alfonso i Orfila de Sentmenat, els quals han estat els primers a participar en aquest projecte, té per objectiu apropar els usuaris de les biblioteques públiques de Catalunya als museus i als equipaments culturals nacionals.
- **Jurats literaris en el premi Crexells.** Experiència iniciada l'any 2013, en què els clubs de lectura que ho desitgen poden erigir-se en jurats del premi Crexells. Aquest premi, impulsat per l'Ateneu Barcelonès, té com a característica ser un premi de reconeixement a la millor novel·la catalana editada l'any anterior i, sobretot, ser l'origen del Premi Nacional de Literatura de Catalunya. Cada club de lectura hi participa escollint la novel·la guanyadora entre tres finalistes i la manera de fer-ho és seguint el mateix procés que fan els jurats «professionals» per analitzar i valorar les obres.
- **Cultura't.** Una col·laboració de la Xarxa Audiovisual Local (XAL) i la Gerència de Serveis de Biblioteques que inclou recomanacions literàries dels clubs de lectura i la presentació de l'edifici per part de la direcció de la biblioteca o de l'arquitecte. Els programes es poden seguir a <http://www.xiptv.cat/culturat>.

Altres iniciatives s'han orientat a potenciar el paper formatiu de la biblioteca pública a l'estil del projecte de foment de la lectura impulsat per la Biblioteca Font de la Mina de Sant Adrià de Besòs, durant l'estiu del 2012, per als nens i nenes del barri, que aprofita que els infants estan a la biblioteca tota la tarda perquè durant els mesos de juliol i agost els casals del barri tanquen.

En canvi, d'altres, en moltes i variades experiències, participen d'iniciatives que tenen per objectiu facilitar l'accessibilitat a les TIC. A la incorporació de la Xarxa de Biblioteques com a facilitadora del certificat ACTIC, emès per la Generalitat de Catalunya, que duu a terme la prova necessària entre els seus usuaris, se sumen altres iniciatives, com ara la de la Biblioteca Central Xavier Amorós de

Reus que, amb la Fundació Desenvolupament Comunitari i amb el patrocini de la Fundació Vodafone, l'any 2012 ha dut a terme el projecte «Punt TICa. Una biblioteca per a tothom», que té com a objectiu afavorir l'accessibilitat de les persones amb discapacitat a les TIC.

D'altra banda, han estat diverses les accions dirigides a la sensibilització de la ciutadania en una època socialment i econòmicament difícil:

- El Servei de Biblioteques de la Generalitat va participar l'any 2012, a través de la recollida de contes donats pels usuaris a les biblioteques, en la campanya «Aquest Nadal no hi ha nen sense conte».
- Amb el suport de la Xarxa de Biblioteques Municipals i l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament de la Diputació de Barcelona, l'any 2013 la Fundació Quepo va posar en marxa la campanya «Tenim dret a no ser pobres».
- La Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona també va dur a terme una iniciativa que va permetre fer una aportació molt significativa al Banc dels Aliments.

Com ja és habitual, el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura ha continuat publicant les bibliografies bàsiques sobre temes diversos. A més, el Nadal de 2013 va aparèixer la bibliografia *...i els llibres que desitjo són: Lectures infantils i juvenils per al Nadal de 2013 recomanades per bibliotecaris i llibreters*. Aquesta bibliografia la van elaborar bibliotecaris i llibreters especialistes en literatura infantil i juvenil.

I no podem deixar de destacar les guies de lectura que, com ja es fa des de fa anys, s'han anat publicant al llarg del 2012 i el 2013. Totes són consultables a l'apartat *Guies de lectura* del web de la Generalitat o a la *Biblioteca Virtual* de la Diputació de Barcelona.

En termes de commemoracions, cal destacar que l'any 2013 ha estat, a més, l'Any Espriu, que ha portat, amb la col·laboració de la Institució de les Lletres Catalanes, la figura i l'obra del poeta arreu de Catalunya a través d'exposicions, publicacions, espectacles, produccions audiovisuals i trobades d'estudi sobre la vida i l'obra de Salvador Espriu a diversos municipis.

Finalment, el 2013 també serà recordat per la commemoració dels cent anys de Joana Raspall per a la qual es va preparar un gran panell a *Pinterest* amb les felicitacions enviades pels usuaris i també a través de *Twitter* a @bibliotequescat, i @JoanaRaspall amb l'etiqueta #felicitatsJoana.

2.3 Creació de recursos

Aquest període ha estat interessant pel que fa a la presentació de recursos nous per millorar els serveis oferts per les biblioteques:

- Per Sant Jordi de 2012 es va posar en marxa *Trencadís* de documents locals, un dipòsit digital per emmagatzemar, preservar i difondre digitalment documents locals, sovint únics, de la Xarxa de Biblioteques Municipals.
- Els usuaris d'aquesta xarxa tenen també accés a les edicions diàries de més de dos mil diaris de més de cent països a través de *Pressdisplay*, un nou recurs electrònic en línia.
- El maig de 2012 es va presentar *Gènius*, el nou portal infantil de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona que substitueix el portal *Chilias* (1998-2012). El *Gènius* inclou dos apartats nous per a mares i pares i per a escoles i, a més, ofereix recomanacions de lectura, jocs, informació especialitzada en el món infantil i en suports diversos i un apartat personal per als usuaris. S'hi han inclòs també opcions perquè els usuaris puguin participar-hi puntuant els recursos que es recomanen.
- L'any 2013 la Gerència del Servei de Biblioteques presenta els *Prestatges virtuals*, una selecció de webs, guies de lectura, activitats, recomanacions i novetats documentals, bases de dades, enquestes i concursos, aplicacions per al mòbil, etc. Els prestatges estan elaborats per bibliotecaris i inicialment se'n van oferir vuit. A poc a poc s'han anat ampliant els temes: cinema, cuina i vins, món laboral, turisme, idiomes, consum, etc.
- Per la seva banda, el Departament de Cultura va presentar el 2012 una nova versió del *cercador de*

biblioteques de Catalunya, que incorpora diverses novetats. Amb una interfície d'accés a les dades nova, d'una banda, inclou un mapa cercador amb les dades de geolocalització de cada biblioteca, els serveis que ofereix i les seves especialitats temàtiques, i, de l'altra, incorpora enllaços a pàgines web, blogs i perfils de xarxes socials de les biblioteques.

- Al catàleg *Aladí* de la Xarxa de Biblioteques Municipals s'hi han fet millores i els usuaris, que podien puntuar els títols, ara ja poden comentar els llibres i orientar, així, altres usuaris en la seva tria.

També ha estat un període especialment actiu pel que fa a l'aparició d'aplicacions mòbils:

- El Departament de Cultura va adaptar la interfície de consulta d'*Argus* als dispositius mòbils per facilitar la consulta del catàleg i fer les operacions que fins ara ja es podien fer per Internet. Es pot accedir a l'aplicació tecleant en el navegador del mòbil l'URL <http://m.argus.biblioteques.gencat.cat/>.
- Per la seva banda, Biblioteques del Maresme ha creat l'aplicació *BibliosMaresme*, que completa la guia que anualment publiquen totes les biblioteques i que l'any 2013 va recollir *La cuina del Maresme*. L'aplicació recull no només la guia sinó també els vídeos d'elaboració de les receptes, juntament amb la fitxa de cada biblioteca amb els seus serveis, horaris i dades de contacte, i un plànol virtual dels espais. Així mateix, permet actualitzar els recursos de manera permanent i dinàmica.
- Biblioteques de Barcelona també ha presentat la seva aplicació particular des de la qual es poden conèixer totes les activitats que es fan a les biblioteques de la ciutat.
- La Xarxa de Biblioteques Municipals ha creat la pròpia aplicació que permet saber quines són les biblioteques públiques de Barcelona que estan més a prop i quines activitats ofereixen. I també han presentat *MiniAladí*, un giny de cerca a disposició dels usuaris que permet afegir el cercador del catàleg a qualsevol web, blog o xarxa social (a excepció de la plataforma *WordPress.com*).

2.4 Dades estadístiques

Les fonts que ofereixen dades estadístiques referents a biblioteques públiques les tracten segons la seva ubicació dins del territori (Catalunya i Estat espanyol) o segons l'administració de qui reben suport (Generalitat, Diputació de Barcelona, Consorci de Biblioteques de Barcelona, etc.). Totes s'editen en línia i, tot i això, continuen presentant un endarreriment important en la publicació: les més puntuals ofereixen dades del mes d'abril de l'any anterior, mentre que d'altres, el mes d'octubre de 2014, encara no oferien dades de l'any 2013.

En termes generals, amb les dades dels anys 2012-2013, es pot destacar que es continua creixent en equipaments disponibles i dimensionament dels serveis, tot i que d'una manera més moderada com era de preveure amb la conjuntura econòmica que es viu. Paral·lelament, es comencen a fer evidents determinats canvis d'hàbits dels usuaris: disminueixen els préstecs de documents i augmenten els accessos a Internet i els usos d'ordinadors. El nombre de visitants que va a les biblioteques es manté, tot i que hi ha grups que en disminueixen la freqüència.

Les dades de conjunt més rellevants les ofereix el Departament de Cultura a l'*Informe anual* (http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/DGCC/Documents/Arxiu/Estadistiques/balanc_2013_SLPC.pdf). Es pot trobar un resum a la infografia (http://www20.gencat.cat/docs/Biblioteques/Tematic/Documents/Arxiu/Estadistiques/infografia_2013.pdf), en la qual destaquen les dades següents de l'any 2013:

- **Equipaments.** 359 biblioteques i 11 bibliobusos donen servei a 404 municipis de Catalunya i al 92,9 % de la població.
- **Usuaris amb carnet.** L'any 2013 creix amb més de 121.000 nous carnets respecte de l'any anterior i el nombre d'usuaris inscrits augmenta fins a gairebé els 3,5 milions. Aquestes xifres suposen que el 46 % de la població té carnet.
- **Visitants.** Les biblioteques públiques reben més de 25,3 milions de visites l'any 2013, la qual cosa suposa un augment del 0,5 % en relació amb l'any anterior, amb 85.000 visites al dia de mitjana entre totes les biblioteques.

- **Col·leccions.** L'any 2013 les col·leccions de les biblioteques creixen un 4,35 % respecte de l'any anterior i arriben en conjunt a oferir 14 milions d'exemplars.
- **Ordinadors d'ús públic.** Les biblioteques disposen de 4.783 ordinadors d'ús públic, la qual cosa suposa un increment del 4,7 % en un any.
- **Rendiment dels serveis oferts.** Els préstecs de documents l'any 2013, amb 16,4 milions, presenten un descens de més d'un milió de préstecs, per primera vegada, la qual cosa suposa un descens del 6,4 % respecte dels préstecs de l'any 2012. Per contra, els accessos dels usuaris a Internet i a programes d'ofimàtica des de les biblioteques públiques continua augmentant i ja supera els 5,4 milions de sessions l'any 2013.

Complementen aquestes dades les fonts específiques de biblioteques següents:

- La Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona, que ofereix les dades de 2013 (http://www.diba.cat/biblioteques/documentspdf/dades_globals2013.pdf) i que presta servei amb dues-centes setze biblioteques i nou bibliobusos. Això vol dir que el 98 % de la població disposa de servei bibliotecari al seu municipi, cinc punts per sobre del conjunt de la població de Catalunya. Aquestes biblioteques van rebre dinou milions de visites (un 0,7 % més que l'any anterior) i van fer 12,7 milions de préstecs (un 5,7 % menys que l'any anterior).
- El portal *Bibliotecas Públicas en cifras* (<http://www.mcu.es/bibliotecas/MC/EBP/index.html>), que gestiona la Subdirección General de Coordinación Bibliotecaria. El portal ofereix dades i indicadors del conjunt de biblioteques i per comunitats, fins a l'any 2012, la qual cosa permet fer comparacions. És de destacar que l'apartat d'indicadors de rendiment no ofereix dades de les biblioteques de Catalunya.
- El portal *Panorámica de las 53 Bibliotecas Públicas del Estado*, que gestiona la Subdirección General de Coordinación Bibliotecaria, aporta dades i indicadors de les cinquanta-tres biblioteques públiques de les capitals de província (una més que en l'edició anterior), de titularitat estatal, amb dades estadístiques específiques de cadascuna i en el seu conjunt (<http://www.mcu.es/bibliotecas/MC/EBPE/index.html>). S'hi

poden trobar les dades diferenciades de les biblioteques de les ciutats de Girona, Lleida i Tarragona, actualitzades fins a l'any 2013.

Pel que fa a la valoració dels serveis bibliotecaris per part dels usuaris, és de destacar:

- El recull dels principals resultats extrets del conjunt d'estudis efectuats l'any 2012 als usuaris de biblioteques de municipis de més de trenta mil habitants, editat per la Diputació de Barcelona el març de 2013 (http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/estudis_de_satisfaccio_dusuaris_de_bibliote-ca_publica_2012_0.pdf).
- L'estudi de satisfacció que va dur a terme l'any 2013 l'Ajuntament de Girona sobre les biblioteques municipals (http://www.bibliotequesgirona.org/imatges/carrega/documents//2_05_ENQUESTES_2013_Resum_web.pdf), en el qual destaca tant la valoració dels serveis, d'un 8,5 sobre 10, com la llista de suggeriments i propostes fets pels usuaris mateixos.

Cal esmentar, també, estudis més globals, que s'actualitzen de forma periòdica i que incorporen dades relacionades amb les biblioteques:

- El *Baròmetre de la comunicació i la cultura* que cada any fa una onada sobre els consums culturals a Catalunya (<http://www.fundacc.org/fundacc/ca/dades/informes-especials.html>). Pel que fa a dades relacionades amb les biblioteques directament o indirectament, l'any 2012 i 2013, destacaria que l'interès de la població per la biblioteca pública és de 4,8 sobre 10 (2013). Pel que fa a la freqüència d'ús l'any 2013, el 5,7 % de població l'ha augmentat i gairebé el 70 % l'ha disminuït, amb una reducció global entre les persones que han anat a la biblioteca, entre l'any 2012 i 2013, d'un 4,2 %, i s'ha passat del 32,8 % de la població al 28,6 %. Curiosament els que més han disminuït són el grup que hi va en menor freqüència (-2,4 %) i els que hi van setmanalment (-1,7 %), mentre que les persones que hi van a diari pràcticament són estables (-0,1 %). Pel que fa a la lectura, el 20,3 % declara llegir a l'any entre un i dos llibres (21,8 % l'any 2012), el 14,9 % entre tres i quatre (14,8 % l'any 2012), mentre que el 24 % més de cinc (24,8 % l'any 2012). L'any 2012, el 8,4 % dels llibres llegits procedien d'una

biblioteca (no ofereixen aquesta dada l'any 2013), amb un increment de dos punts els darrers cinc anys.

- L'Estudi *Hábitos de Lectura y compra de libros en España* (<http://www.clibromadrid.es/HabitosLecturaCompraLibros2012.pdf>). Darreres dades: any 2012).

També mereix un esment especial l'article «Efectos de la crisis económica en las bibliotecas españolas», d'Hilario Hernández-Sánchez i Natalia Arroyo-Vázquez, a la revista *El Profesional de la Información* (abril 2014), en el qual ofereixen una reflexió sobre la situació de les biblioteques espanyoles a partir de l'anàlisi de les estadístiques dels anys 2002-2012. Han reunit dades de forma global de tot tipus de biblioteques, i molt especialment de les públiques.

La conclusió principal és que la crisi econòmica afecta les biblioteques espanyoles i les primeres conseqüències s'observen en una disminució important de la despesa que s'hi destina: l'any 2012 la despesa corrent en el seu conjunt va ser de 990,1 milions d'euros, la qual cosa, en termes absoluts, suposa un 0,54 % més respecte de 2010, però que si es té en compte l'IPC suposa -5 %. Per contra s'observa una demanda creixent de serveis bibliotecaris per part de la població, amb 216,4 milions de visitants, un 20,5 % més que l'any 2010 a les biblioteques públiques (cal ressaltar que aquesta dada no és del tot coincident amb les dades de què disposem de Catalunya). Finalment, s'observa una demanda important dels serveis digitals que no es veu resposta en l'oferta ni en les inversions. Tal com conclouen els autors, aquests serveis continuen sent l'assignatura pendent de les biblioteques, i es pot dir que no s'ha superat l'etapa pretecnològica i que les perspectives per als propers anys no són bones en aquest sentit.

3 FORMACIÓ

3.1 Formació estable

El maig de 2012 es va signar un conveni entre el rector de la Universitat de Barcelona i el president del Gremi de Llibreters de Catalunya que ha permès crear l'Escola de Llibreria. Aquesta notícia, tot i que no està directament vinculada al nostre sector, ens sembla destacable perquè va permetre organitzar el [diploma de postgrau de Llibreria](#), una proposta formativa capdavantera que s'adreça a qualsevol persona amb titulació universitària i a totes les

persones que, independentment de la formació inicial, tinguin un interès professional en l'àmbit de la llibreria. Es tracta d'una bona notícia que cal celebrar i que, de ben segur, afavorirà la col·laboració entre biblioteques i llibreries.

3.2 Formació continuada

Durant aquests dos anys han tingut lloc dues noves edicions de l'Escola d'Hivern de la Biblioteca Pública (la vuitena edició el novembre 2012 i la novena edició l'octubre 2013). L'eix de l'edició del 2012 va ser el paper de la biblioteca pública com a prescriptora. Es va inaugurar un nou format amb activitat virtual que complementa i dona continuïtat a les dues sessions presencials que inauguren i tanquen l'Escola. El format es va repetir a l'edició d'hivern que va girar al voltant de les biblioteques públiques i les eines 2.0.

Durant l'any 2013 van tenir lloc diverses propostes formatives. Per una banda, la primera edició de la formació en prescripció literària organitzada pel Servei de Biblioteques en col·laboració amb la Institució de les Lletres Catalanes i el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. El curs, de modalitat virtual, s'adreça a tot el personal de les biblioteques públiques de Catalunya, i es preveu que es programin més edicions al llarg de l'any amb una participació prevista de dos-cents cinquanta bibliotecaris de tot el territori. També es va fer el cicle de formació *Remarca't*, sobre la marca personal a les biblioteques públiques de Catalunya, en col·laboració amb l'Institut Català de les Dones, amb l'objectiu d'oferir al col·lectiu de professionals bibliotecaris un marc de trobada, anàlisi i reflexió que faciliti l'intercanvi d'experiències, suports i estratègies per reforçar, a través de l'empremta i el talent, un entorn laboral i social difícil.

Tot i que el disseny actual de la pàgina web del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya no permet consultar l'històric dels cursos, l'accés a aquesta informació permet veure que es consoliden les tendències que ja s'apuntaven a l'Anuari anterior i que van dirigides a millorar, d'una banda, l'ús d'eines 2.0 de les biblioteques públiques i, de l'altra, la gestió dels equipaments, les col·leccions i el desenvolupament d'activitats de foment de la lectura.

D'altra banda, durant l'any 2012 cinc biblioteques públiques de Catalunya (la de Tarragona, la Ignasi Iglésias-Can

Fabra, la Sagrada Família, la Vapor Vell i la Jaume Fuster de Barcelona) han acollit bibliotecaris de la Biblioteca de l'Acadèmia Romanesa de Bucarest dins el programa PML-Leonardo da Vinci.

En una línia similar, la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona ha participat en la formació de bibliotecaris iberoamericans que organitza el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte i ha acollit dues professionals que treballen a biblioteques de la República Dominicana.

4 ESTUDIS I RECERCA

4.1 Informes, estudis i grups de treball

En general, s'observa una certa aturada de la dinàmica que hi havia hagut els primers anys del segle XXI.

Dels informes, estudis i grups de treball destaquem els elaborats amb un procés ampli i multidisciplinari, amb l'objectiu d'aportar noves visions o els que són especialment singulars en la temàtica o l'enfocament.

Valor social de les biblioteques. Al llarg de l'any 2013, la Direcció d'Estudis i Prospectiva i la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona editen tres estudis relacionats amb el valor social de les biblioteques i genera diversos tallers amb professionals experts.

- *El retorn a la inversió de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona 2007-2011* (febrer de 2013).
- *El valor públic de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona: estat de la qüestió* (abril de 2013).
- *El valor social de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona* (maig de 2013).

A partir d'aquests estudis, la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona impulsa diversos tallers d'experts professionals de les biblioteques i del territori per aprofundir en els temes apuntats en el conjunt dels estudis editats, que reflexionen sobre el valor social de les biblioteques des de la perspectiva social, cultural,

educativa i econòmica. Del conjunt d'aportacions d'aquests grups, s'elabora un document que reuneix les reflexions i bones pràctiques per a les biblioteques públiques, que veurà la llum a final de l'any 2014.

Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques (2012: 9a edició; 2013: 10a edició), impulsat pel Servei de Programació i la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona en el marc dels Cercles de Comparació Intermunicipals (mètode de treball, amb periodicitat anual, en l'àmbit de la prestació i gestió dels serveis municipals, centrat en l'àmbit de les biblioteques públiques dels municipis). El Cercle és un instrument de suport a l'avaluació i millora de la prestació i la gestió del servei bibliotecari, a partir de l'avaluació dels municipis i la comparació entre els seus indicadors.

Amb aquestes dades es fan tallers de treball entre els municipis participants, agrupats per trams de població, en els quals s'analitzen els serveis, s'estableixen punts forts i oportunitats de millora de cada servei i s'intercanvien experiències entre els participants. Al web es poden trobar els resultats del seu treball fins a l'any 2012, presentats a final de 2013 (<http://www.diba.cat/biblioteques/treballenxarxa/quefem/xarxabiblioteques/cercles.asp>).

Grups de treball del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. En aquests moments, el Col·legi té onze grups de treball actius que, amb més o menys intensitat, mantenen una activitat continuada (<http://www.cobdc.org/grups/index.html>). Per contra, l'any 2012, desapareixen dos grups de treball vinculats a les biblioteques públiques: el Grup de Treball de Lectura Fàcil i el Grup de Treball de Literatura Fantàstica i de Ciència-ficció.

4.2 Treballs i tesis

S'observen cada vegada més tesis i projectes de fi de carrera d'estudis no relacionats amb les biblioteques que les prenen com a base d'estudi, especialment projectes de final de carrera d'arquitectura i de pedagogia. Es poden trobar totes a través del catàleg del CCUC, sota l'epígraf de matèria *Biblioteques públiques* (<http://ccuc.cbuc.cat/>).

A continuació citem una petita mostra del que hem localitzat, corresponent al bienni 2012-2013:

- López Lisbona, José María (2013). *Proyecto ejecutivo de instalaciones de una biblioteca en Barcelona*. Projecte de fi de carrera. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya, Departament d'Enginyeria de la Construcció. <<http://hdl.handle.net/2099.1/19653>>.
- Núñez Torras, Anna (2012). *Les Biblioteques públiques per a infants a Catalunya: anàlisi i propostes de millora de la praxi educativa*. Treball de fi de carrera. Girona: Universitat de Girona, Facultat d'Educació i Psicologia, Departament de Pedagogia. <<http://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/4208?show=full>>.
- Rodríguez García, Héctor (2013). *Biblioteca local a Mataró*. Projecte final de carrera. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya, Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona. <<http://hdl.handle.net/2099.1/19234>>.
- Vall Casas, Aurora (2013). *Les biblioteques per a pacients: descrivint el present, imaginant el futur (la Regió Sanitària Barcelona)*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona, Departament de Biblioteconomia i Documentació. <<http://www.tdx.cat/handle/10803/98476>>.

5 DIFUSIÓ I DIVULGACIÓ

5.1 Congressos, jornades, seminaris i reunions científiques

Com s'ha fet a les edicions anteriors de l'Anuari, es destaquen les trobades en què s'ha parlat de biblioteques públiques o en les quals han intervingut els professionals que hi treballen. Cal destacar que, pel que fa a jornades i taules rodones, l'activitat durant aquests dos anys ha estat intensa:

- IV Jornades Interprofessionals del Grup de Biblioteques Catalanes Associades a la Unesco sota el lema «La Biblioteca pública: comunitat i participació». S'hi van plantejar tres eixos de reflexió: com la biblioteca respon a la comunitat, com la comunitat veu la biblioteca i com la comunitat treballa amb la biblioteca (Cervera, 22-23 de març de 2012).
- Conferència de la secció Metropolitana Libraries de la IFLA. La reunió anual va tenir lloc a Barcelona ja que

Biblioteques de Barcelona n'és membre des de l'any 2005. Trobareu tot el programa d'activitats a: <http://metlib2012.wordpress.com/> (20-25 de maig de 2012).

- **VI Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas**, sota el títol «Biblioteca Pública: memoria individual, patrimonio global». Diverses biblioteques i administracions catalanes han presentat les seves experiències. Les actes amb els textos de les comunicacions es poden consultar a: <http://canallector.com/uploads/website/docs/803-1-VICNBP.pdf>. Aquesta edició els continguts es van centrar en els serveis digitals de les biblioteques, les biblioteques virtuals i l'ús de xarxes socials (9-11 d'octubre de 2012).
- 26es Jornades d'Estudi de l'Association des Directeurs de Bibliothèques Departementales de Prêt. Unes jornades d'estudi que van tenir lloc a Cergy per reflexionar sobre quins perfils professionals són els més adients i quins serveis han d'oferir les biblioteques per respondre a les noves necessitats d'informació de la societat. Hi va participar Jordi Permanyer, gerent de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, que va fer una xerrada sobre el treball en xarxa com la clau de l'èxit per a la sostenibilitat i qualitat del servei de biblioteca pública a la província de Barcelona (24-26 de setembre de 2012).
- **13es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació**. En aquesta ocasió, es va optar per una edició mixta, amb sessions preparatòries virtuals i unes sessions presencials que volien ser la resposta a les noves necessitats dels professionals que participen en aquestes jornades com a espai d'intercanvi i aprenentatge (21-23 de novembre de 2012).
- 5a edició de la **Jornada de Biblioteca Pública i Cohesió Social**. Es van presentar experiències de diverses biblioteques que, en col·laboració amb altres centres, han organitzat programes per evitar l'abandonament escolar i donar suport en la recerca de la primera feina (18 de març de 2013).
- **XIII Jornadas Españolas de Documentación de FE-SABID**, sota el lema «Creando valores», una reflexió sobre el valor de la informació i la documentació

però també dels professionals que hi treballen. La Gerència de Serveis de Biblioteques hi va participar amb les comunicacions «El retorn de la inversió a la Xarxa de Biblioteques Municipals a la província de Barcelona (2007-2011)» i «El valor públic de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona», fruit dels estudis elaborats a la Diputació de Barcelona (Toledo, 24-25 de maig de 2013).

- Taula rodona «El futur de la biblioteca pública, què en pensen els bibliotecaris?», va tenir lloc a la Biblioteca de Vila-seca, amb motiu del seu 25è aniversari (4 d'octubre de 2012).

Per tancar aquest apartat cal destacar l'inici de les trobades anuals de responsables de les biblioteques públiques de Catalunya amb l'objectiu de presentar les línies de treball i els projectes del Servei de Biblioteques (8 de novembre de 2012 i 13 de novembre de 2013).

5.2 Exposicions i fires

Com és habitual durant els anys 2012 i 2013, les exposicions itinerants han estat una de les activitats que han tingut lloc a les biblioteques. Algunes mostres han recorregut diverses biblioteques i s'han portat a terme en col·laboració entre diversos serveis. En són exemples, l'exposició «**Escriure en temps difícils**» entre el Servei de Biblioteques i la Institució de les Lletres Catalanes, que celebra la coincidència el 2012 dels cent anys del naixement de quatre escriptors: Avel·lí Artís-Gener, Josep Ferrater Mora, Pere Calders i Joan Sales, o la mostra «**25 dones de la cançó**», organitzada conjuntament entre el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura, l'Institut Català de les Dones i la revista *Enderrock*. També com a resultat d'una col·laboració entre la Universitat de Vic i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya trobem l'exposició «**Dones poetes**», un homenatge a totes les escriptores que des de la poesia han aportat un pes a la recuperació del català com a llengua literària durant el segle XX.

Destaquem, per la vigència i l'interès, l'exposició «**Els valors de la biblioteca**» que, a través de cinquanta fotografies, preses per Josep Algans en el dia a dia de trenta-dues biblioteques públiques de Catalunya, va il·lustrar els valors que han d'existir a les biblioteques,

com a mostra dels valors de la mateixa societat: promoció de la cultura, diversitat, respecte, aprenentatge, llibertat de pensament, etc.

Les exposicions organitzades pel [Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya](#) o per la Gerència de Serveis de Biblioteques es poden consultar a la seva pàgina web, que s'actualitza permanentment.

Finalment, s'ha de ressaltar que moltes biblioteques han continuat participant en diverses fires relacionades amb el món del llibre, ja siguin d'àmbit municipal o més ampli: a les dues edicions de la Setmana del Llibre en Català amb l'organització de diferents activitats; a les dues edicions de Món Llibre, a través d'activitats i de recomanacions de lectures; al Festival de la Infància, amb la visita de *Gènius* i els seus amics, els protagonistes del portal infantil de biblioteques de la Xarxa Municipal de Biblioteques de la Diputació de Barcelona; a Kosmopolis, la festa de la Literatura Amplificada, amb actes adreçats als professionals de biblioteques; o al Festival de Literatures i Arts Infantil i Juvenil de Girona, amb la programació d'activitats de dinamització al voltant del món del llibre i la lectura.

5.3 Premis i concursos

Les biblioteques catalanes han rebut, novament, premis diversos en reconeixement a la seva tasca:

- Premi María Moliner 2012 (abril de 2013). Les biblioteques dels municipis d'Alcarràs, Alp, les Borges Blanques, Calella, Castelló d'Empúries, Cardedeu, Gadesa, Igualada, Moià, Montornès del Vallès, la Palma de Cervelló, Sallent, Tortosa, Teià i Vilassar de Mar han rebut el premi María Moliner d'animació a la lectura 2012 que convoca cada any el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte amb la Federación Española de Municipios y Provincias.
- Premi Liber (octubre de 2013). La Federación de Gremios de Editores de España ha atorgat un premi Liber al Consorci de Biblioteques de Barcelona per la seva tasca d'ampliació i modernització de les biblioteques municipals de la ciutat i pel valor de la seva programació cultural.
- Premi Teresa Rovira i Comas a la innovació a les biblioteques públiques (setembre de 2013). La Bi-

blioteca Central de Castelldefels va guanyar el primer premi d'aquesta convocatòria que pretén reconèixer projectes innovadors que hagin creat o reforçat la seva imbricació en el territori a través d'una xarxa social on hi hagi implicats agents diversos.

I també els han rebut alguns dels professionals que han estat i estan al capdavant de les biblioteques:

- Núria Vilà, directora del Bibliobús Tagamanent fins al 2012, i Aleix Gistau, tècnic auxiliar i conductor del Bibliobús Pere Quart des de fa trenta anys, van ser guardonats amb el premi ACLEBIM de biblioteques mòbils atorgats en el marc del 6º Congreso Nacional de Bibliotecas Móviles.

I han estat diversos els concursos i jocs organitzats per les biblioteques per promoure la participació dels usuaris:

- 1r concurs fotogràfic *Llegiu l'estiu* a la Biblioteca Octavi Viader i Margarit de Sant Feliu de Guíxols amb l'objectiu de fomentar l'hàbit lector, la participació ciutadana i l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (juliol de 2012).
- II Concurs Facebook Xarxa Biblioteques de Cornellà, *I tu, com llegeixes?*, que va convidar els participants a fotografiar com i on els agrada llegir (maig de 2012).
- *Verbalíada a les biblioteques!* (gener de 2013).
- Concurs de Booktrailers. Aquest concurs, adreçat a joves de catorze a divuit anys, el va convocar el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura amb el suport del Gremi de Llibreters de Catalunya i amb la col·laboració de diverses empreses i entitats (setembre de 2013).

A més, el disseny gràfic de la sopa de lletres de la biblioteca de Castelldefels va rebre un premi Laus de Plata atorgat per l'Associació de Dissenyadors Gràfics i Directors d'Art del Foment de les Arts Decoratives. La gran sopa de lletres que es troba a l'exterior de la Biblioteca Central de Castelldefels és una creació de l'equip de dissenyadors gràfics PFP format per Quim Pintó i Montse Fabregat (juliol de 2013).

5.4 Visibilitat de l'àmbit

Els butlletins dels serveis centrals de les diferents xarxes de biblioteques i els blogs professionals que ja s'havien assenyalat en edicions anteriors de l'Anuari es mantenen actualitzats amb notícies relacionades amb les biblioteques públiques.

Pel que fa a les eines 2.0 de les biblioteques, tal com calia esperar, el nombre de biblioteques que han creat blogs o perfil al *Facebook* continua creixent i actualment són ja moltes les que són presents en aquestes plataformes. Creixen, també, d'una forma molt significativa les biblioteques que utilitzen altres eines 2.0, com ara el *Twitter*, *Flickr*, *Pinterest* o l'*Issuu*.

El mateix Servei de Biblioteques del Departament de Cultura disposa d'un espai de fotografies de biblioteques públiques a la plataforma d'Internet *Flickr* (<http://www.flickr.com/photos/bibliotequescat>). D'altra banda, la Xarxa de Biblioteques Municipals ha estrenat el *Facebook* i el *YouTube*, i perfil al *Twitter* (@bibliotequesXBM).

Han estat diverses les biblioteques que han estat presents a les televisions i premsa locals. Els aniversaris, les activitats de promoció a la lectura o la presentació d'una col·lecció determinada ocupen minuts i espais d'aquests programes. En aquest període és remarcable la notícia en la qual es feia balanç de les biblioteques públiques l'any 2012 i que es va emetre al *Telenotícies migdia* l'1 d'agost de 2013 (<http://www.tv3.cat/videos/4649052>).

6 TENDÈNCIES

Amb el que hem localitzat i analitzat, podem destacar que en aquest bienni s'observa un clar augment de la presència a les xarxes socials de les biblioteques i les iniciatives orientades a la millora dels serveis en línia per als usuaris, coincidint amb la major demanda dels usuaris, la qual cosa fa pensar que les biblioteques que no s'actualitzin en aquest sentit presentaran, possiblement, una disminució en el rendiment i en l'alta valoració que tenen entre els ciutadans. D'altra banda, caldria assegurar que aquestes tecnologies no repercutiran en l'atenció personalitzada que reben els usuaris, tot i que, probablement, caldrà orientar-la cada vegada

més cap a la formació i l'assessorament perquè siguin al màxim d'autònoms.

Alhora, s'observa un canvi clar de tendència en tots els elements fruit de la reflexió, la innovació o la mirada al futur: disminució de plans estratègics —ja siguin de ciutat, poble o país—; reducció de jornades i seminaris professionals; disminució d'articles, ponències, o publicacions; etc., la qual cosa fa preveure que en el futur immediat els nous serveis es crearan sobretot com a resposta a les demandes, més que no pas com a fruit de la tasca de reflexió i valoració conscient d'allò que es vol construir.

Queda en suspens el futur de molts petits projectes que, com s'ha pogut veure, s'han impulsat en aquest període. No hi ha cap dubte del seu interès, sobretot perquè estableixen ponts amb altres sectors i institucions, però caldrà fer el seguiment dels resultats obtinguts i la previsió de continuïtat. Davant d'això, se'ns acuden força preguntes: han aconseguit els objectius proposats? Han aconseguit apropar nous públics o, senzillament, no perdre el que ja tenien les biblioteques? Passaran a ser serveis nous? Han fet guanyar qualitat i pluralitat als serveis bibliotecaris?

Per acabar, una vegada més, queda per resoldre l'«enigma» de la Biblioteca de Barcelona, projecte que continua aturat. Serà aquest el segon projecte d'aquesta biblioteca que no es durà a terme?

7 PUBLICACIONS

7.1 Directrius i estàndards

El Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC) ha seguit amb la seva tasca de traducció dels manifestos publicats per l'IFLA i l'adaptació de les directrius que elabora aquesta institució internacional. En aquesta línia, els anys 2012-2013, no s'ha editat cap manifest, però sí que s'han publicat diverses directrius relacionades, d'una manera o altra, amb les biblioteques públiques:

- *Directrius de lectura fàcil* (maig de 2012).
- *Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius de Catalunya* (gener de 2013).

- *Directrius per al servei de les biblioteques públiques* (2a edició, abril de 2013).
- D'altra banda, el COBDC i la Biblioteca de Catalunya coediten les normatives que interessin als professionals. En el bienni 2012-2013 han publicat *Estàndards de digitalització: requeriments mínims* (Barcelona: Biblioteca de Catalunya; Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya; Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2013).

Finalment, s'ha publicat un altre document de recomanacions i normatives: *Biblioteques públiques; senyalització i imatge pública*. (Diputació de Barcelona, gener de 2012).

7.2 Articles i comunicacions

La publicació d'articles ha estat força escassa. A continuació se citen tots els localitzats, editats els anys 2012-2013:

Bravo Jiménez, Pedro A. (2013). «La política de col·lecció a la Xarxa de Biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat». *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, juny, núm. 30. <<http://bid.ub.edu/30/bravo.htm>>. [Consulta: 16/11/ 2014].

Llobera, Montse (2013). «Els tallers de lectoescriptura com a eina d'acollida: l'experiència de la Biblioteca Districte 2 de Terrassa». *Perspectiva escolar*, núm. 361 (gener-febrer 2012), p. 58-63.

Montserrat Vintró, Neus; Gómez Enríquez, Estrella (2013). «Passió per a un fons especialitzat a la Biblioteca Sant Antoni-Joan Oliver: el col·leccionisme». *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, juny, núm. 30. <<http://bid.ub.edu/30/montserrat.htm>>. [Consulta: 16/11/2014].

Vicente García, Remedios de (2013). «Els llibres electrònics en les col·leccions de les biblioteques públiques». *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 30. <<http://bid.ub.edu/30/devicente.htm>>. [Consulta: 16/11/2014].

Vives-Gràcia, Josep (2013). «Les biblioteques públiques: de necessàries a imprescindibles». *Revista de Girona*, n. 277, p. 229-235. <<http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/263869/351368>>. [Consulta: 22/10/2014].

8 BIBLIOGRAFIA

Carrión-Gútiérrez, Alejandro (2013). «Informe de situación de las bibliotecas públicas españolas en 2012». *El profesional de la información*, mayo-junio, v. 22, n. 3, p. 250-258.

Fuentes Romero, Juan José (2013). *Las bibliotecas públicas: crisis, oportunidades y desafíos*. Buenos Aires: Alfagrama.

Hernández-Sánchez, Hilario; Arroyo-Vázquez, Natalia (2014). «Efectos de la crisis económica en las bibliotecas españolas». *Profesional de la Información*, núm. vol. 23, n. 2, p. 158-164.

Merlo-Vega, José-Antonio (2013). «Bibliotecas públicas, recesión económica e inclusión social». En: *31 Feria internacional del libro, Liber*. Madrid, 3 octubre. <<http://es.slideshare.net/biblioblog01/bibliotecas-pblicasrecesineconomica-e-inclusin-social>>. [Consulta: 22/10/2014].

Sánchez Sánchez, Juan (2012). *En defensa de la biblioteca pública: artículos, ficciones, relatos, poemas y propuestas*. Ciudad Real: Almud.

Disponible a:

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

Comalat, Maite; Espinàs, Eulàlia. "Les biblioteques públiques (2012-2013)". *Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura*, Vol. 3 (2014), p. 196-211.

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/284267/>

Llicència Creative Commons

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada
(by-nc-nd): No es permet un ús comercial de la obra original ni la generació d'obres derivades.

Editors

Lluís Agustí
Maite Comalat

ANUARI

DE L'OBSERVATORI

DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA

2014

